

EEN OOSTERSE SULTANA Taxandriamuseum

Hoewel dit object gewoon een veelkleurig porseleinen beeldje van een oosterse sultana lijkt te zijn, is het in werkelijkheid een trekpotje met een theelichtje. Een soort *trompe l'oeil* ontsproten aan de geniale verbeelding van porseleinfabrikant Jacob Petit. In werkelijkheid heet hij Jacob Mardoché, geboren in Parijs in 1796. In 1816 huwt hij Anne Adelaïde Petit. Uit hun beider namen haalt hij zijn pseudoniem Jacob Petit. Zijn voorliefde gaat aanvankelijk uit naar de schilderkunst. Zo komt hij in de leer bij Gros en trekt hij nadien verscheidene jaren naar het buitenland. In Engeland wordt hij geboeid door de decoratieve gebruiksvoorwerpen. Bij zijn terugkeer in Frankrijk in 1830, na een korte periode als porseleinschilder te Sèvres, sticht hij een klein porseleinatelier in Belleville en twee in Fontainebleau in 1838. Later, in 1850 brengt hij beide zaken onder in Avon. Jacob Petit verkoopt zijn zaak in 1862 en sterft te Parijs in 1868. Als Jacob Petit heeft hij de gewoonte zijn werk onderaan de voet te signeren met zijn initialen J.P., met nog een extra punt boven de eerste letter, in blauw onder glazuur.

Komfoor en trekpot

Het komfoor (veilleuse) wordt gevormd door het rokgedeelte van het kledingstuk van de dame, met achteraan een opening om het 'theelicht', een vetschuitje met pit, erin te kunnen zetten. Het bovendeel van het lichaam vormt de theepot of trekpot (tisanière), inpassend in het komfoor. Aan de achterzijde is een oor aangewerkt. De gietuit is vernuftig verborgen in de brede tulband op het hoofd van de sultana. Bovenop de hoofdbedekking bevindt zich nog een klein rond dekseltje. De veilleuse-tisanière werd sinds het einde van de 18de eeuw gebruikt in de ziekenkamer, naast het bed, om de bouillon of thee warm te houden. Tegelijkertijd produceerde ze een zacht licht gedurende de nacht.

Turkomanie, een romantisch beeld van de Oriënt

Jacob Petit haalt zijn inspiratie voor deze Oosterse dame in de fantasiewereld van de Turkenbeelden in de kunst. In de 17de en 18de eeuw vindt men in de westerse kunst al uitvoerig de weerslag van contacten met het Ottomaanse hof. Een grote invloed hierbij heeft de vertaling van de verhalen van Duizend-en-één Nacht. Modieuze Europeanen laten zich verkleed als Turk portretteren, in navolging van beroemdheden zoals Madame de Pompadour, die als sultana vereeuwigd is. Begin 19de eeuw is er een vernieuwde golf van belangstelling, ditmaal bij een aanmerkelijk breder publiek. Die is te wijten aan de militaire campagne die Napoleon in 1798 ondernam naar het Middellands Zeegebied. Dit oriëntalisme wordt in Frankrijk opnieuw hernomen tijdens de romantiek tussen 1830 en 1865.

De belangstelling voor het Oosten is dus niet nieuw. Jacob Petit verbaast de porseleinenwereld uit zijn tijd eerder door het verkennen en het uitvinden van nieuwe vormen en originele kleuren. Een eenvoudig functioneel voorwerp herschept hij tot een klein kunstobject voor de meer goeude klasse. En met succes. Hij wordt dan ook veelvuldig nabootst.

Toewijzing van dit beeldje aan Jacob Petit is gerechtvaardigd omwille van de hem typerende levendige kleurcombinaties van blauw en rood en de uitbundige toepassing van goud. Een origineel werk, of toch niet? Een signatuur ontbreekt.

Tekst: Marie-Paule Peeters

Foto: Bram Luyts

Turnhoutse Route voor Archief en Musea

gegevens:

- Jacob Mardoché , alias Jacob Petit (toewijzing), Parijs, 1830-1862
- Materiaal: porselein
- Afmetingen: 36 x 14,5 x 12,5 cm

Inventaris:

- Taxandriamuseum - TRAM 41, T02189
Begijnenstraat 28, 2300 Turnhout

Het object van de maand is een initiatief van TRAM 41. De objectfiche van dit of van een ander object kan steeds geraadpleegd worden op onze website (www.tram41.be, doorklikken naar Object van de Maand)

Contact: TRAM 41 - Stadhuis , Grote Markt 1, B - 2300 Turnhout

Tel: + 32 14 44 33 98 • tram41@turnhout.be • www.tram41.be

v.u.: Eric Vos, Boomstraat 6, B-2300 Turnhout, +32 14 44 33 11

